

ALLT OM
Historia

 SAGA
EGMONT

**USA:S BLODIGA
FÖDELSE**

ALLT OM
Historia

 SAGA
EGDMONT

**USA:S BLODIGA
FÖDELSE**

Allt om Historia

USA:s blodiga födelse

SAGA Egmont

USA:s blodiga födelse
Copyright © 2020 Allt om Historia och SAGA Egmont
All rights reserved
ISBN: 9788726381917

1. E-boksutgåva, 2020
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Landet där alla har lika värde

Hösten 1862 besökte Abraham Lincoln unionens läger vid Sharpsburg i Maryland. Han hade två år tidigare valts till USA:s 16:e president, och inbördeskriget rasade nu. Mellan nord och syd hade det länge rått oenighet om rätten att ha slavar, och med valet av Lincoln som president eskalerade konflikten till fullt krig. Sydstaterna lämnade unionen, medan Nordstaterna försökte upprätthålla dess auktoritet. Inbördeskriget var bara en av många dramatiska och blodiga prövningar som den unga nationen skulle genomgå. Lincoln var inte för kriget, men en demokratisk republik kunde inte tillåta att en minoritet gjorde uppror. Södern måste sättas på plats. Befriandet av slavarerna var därför inte från början krigets huvudsyfte. Efter Lincolns tal i Gettysburg 1863 stod det dock helt klart: Presidenten menade det bokstavligen, när han citerade orden i USA:s oavhängighetsförklaring, där det står att alla är skapade lika. Det innebar alla, oavsett hudfärg.

1. Kolonin blir en nation

Sommaren 1607 möttes invånarna i Chesapeake Bay av en ny och oväntad syn: engelska kolonistatörer, som släpade virke till sin koloni, Jamestown. Indianerna kunde inte veta att den späda bosättningen med de malariasjuka och hjälplösa britterna skulle bli början till en helt ny nation grundad på tobak, äventyrslust och en glupande hunger efter rikedom. Hade de vetat det hade hövdingen Powhatan säkert gett britterna i Jamestown ännu större problem än han gjorde.

Svälten slet i magarna bakom Jamestowns palissader. De utmärglade och bleka nybyggarna på den amerikanska östkusten hade i slutet av vintern 1609-10 för länge sedan ätit kolonins hästar och alla andra kreatur. Nu försökte de fånga katter, hundar, råttor och möss. Somliga kokte sina läderstövlar eller "slickade upp det blod, som kom från deras svaga medborgare", som kolonins guvernör, George Percy, berättade troligen med hänvisning till den utbredda diarrén. Enligt Percy grävde nybyggarna även upp de döda för att stilla hungern, eller så attackerade de varandra:

"En från vår koloni dödade sin hustru, slet barnet ur magen och kastade det i floden, varpå han skar mamman i småbitar och saltade henne som mat. Det upptäcktes inte förrän han redan hade ätit en del av henne".

HÖVDING HADE FÅTT NOG

Svälten under vintern 1609-10 tog livet av tre fjärdedelar av de 240 kolonistörer som inlett vintern i Jamestown.

Många hade dött redan under sommaren efter att ha blivit stuckna av de miljoner malariamyggor som levde i det sankta området eller efter att ha druckit av stillastående vatten fyllt med avfall och exkrementer. Under hösten hade åtskilliga dött i konflikter med områdets infödda invånare.

Indianhövdingen Powhatan hade nämligen fått nog av de briter som 1607 hade anlant till Chesapeake Bay i Virginia en blandning av guldhungrande adelsmän och desperata fattiga, som hade sålt sin arbetskraft i sju år för att få råd med resan. Adelsmännen hade aldrig fått jord under naglarna och tyckte att kroppsarbete var både svårt och under deras värdighet. Kolonin var därför oerhört beroende av indianernas hjälp för att få mat. Som kolonins ledare från 1608 till 1609, kapten John Smith, senare skrev:

”Trots att det fanns hjortar i skogen, fisk i floderna och fåglar i överflöd, var skogarna så stora, floderna så breda, och djuren så vilda att vi inte förmådde fånga dem (...). Hade barbarerna inte matat oss hade vi svultit ihjäl”.

GRÖN KAPTEN FLÅDDES

Som en av östkustens mäktigaste hövdingar hade Powhatan i början sett möjligheter i att byta mat mot brittiska metallverktyg, koppar och glaspärlor, som man kunde sälja vidare till stammar längre in i landet. Som officer förstod och beundrade John Smith hövdingens taktik och hans strategiska skicklighet, och de båda förhandlade under de första åren om mat och varor med hjälp av både hot och gisslantagningar.

Sommaren 1609 skadades John Smith emellertid i en olycka och var tvungen att resa hem till London. I stället

övertog den oerfarne adelsmannen George Percy kontakten med indianerna.

Ungefär samtidigt insåg Powhatan att de vita männen hade tänkt stanna kvar i Virginia i stället för att resa hem igen, och han beslutade sig för att bekämpa dem. Hövdingen var besviken på att britten inte återgäldade indianernas gästfrihet. De uppförde sig som om de var bättre än indianerna. När Powhatan hörde om Smiths avresa anade han att kolonins ledning försvagats och bjöd in till förhandlingar om mat. Kapten John Ratcliffe for uppför Jamesfloden i en båt med 50 man. När de anlände till det sankta området vid indianernas läger Orapakes, hälsades de välkomna av en vänlig Powhatan, iklädd ett ländkläde och en fjäderkrans på huvudet.

Under sina förhandlingar med Powhatan hade John Smith tagit för vana att skaffa sig ett bra utgångsläge genom att inleda med att ta ett barn som gisslan eller hota indianerna med sina skjutvapen. Den oerfarne Ratcliffe deltog emellertid bara i hövlighetsritualerna på flodstranden. Den nya stilen bekräftade troligen Powhatans antagande att kolonistörerna försvagats. Medan de vita männen fördes till ett förråd i skogen drog hövdingen sig tillbaka. Sedan hände saker och ting mycket snabbt. Indianerna knuffade till de vita männen och deras spannmålsfyllda korgar. Ett gräl utbröt, och engelsmännen, som var numerärt underlägsna, sprang mot sin båt. Där låg dock andra indianer i bakhåll.

Mer än 30 engelsmän stupade för spjuten och pilarna, och kapten Ratcliffe togs tillfånga och fördes till indianernas läger. Den försvarslöse britten surrades vid en stolpe framför en stor eld. Kvinnorna dansade runt elden och började skrapa av Ratcliffes hud med musselskal, som de kastade i lågorna. Till sist satte indianerna eld på pålen med den bundne kaptenen.

Efter maktdemonstrationen ströp Powhatan all handel med Jamestown och beordrade sina män att döda alla som lämnade kolonin. Snart härjade svälten. På våren, då det var bara 60 kolonistörer kvar, beslutade ledaren Percy sig för att ge upp och segla hem. På väg ut ur Chesapeake Bay möttes de förtvivlade engelsmännen dock av tre brittiska fartyg med sammanlagt 300 nya kolonistörer. Jamestown var räddad och blev Englands första permanenta koloni i Nordamerika.

ENGELSMÄNNEN HALKADE EFTER

Spanjorer, fransmän, holländare, svenskar och engelsmän försökte under 1500- och 1600-talet få fotfäste i det i stort sett outforskade Nordamerika. Spanien upprättade 1565 med den befästa staden Saint Augustine i Florida den första europeiska kolonin på kontinenten. Orkaner och indianer gjorde dock livet i Florida surt, och 100 år efter grundandet hade spanjorerna fortfarande svårt att locka kolonistörer till området. Både Spanien och Portugal hade dock med stor framgång intagit Syd- och Centralamerika – och därför hade de sydeuropeiska nationerna inte bråttom att söka sig norrut.

Annorlunda var det för Frankrike, Nederländerna, Sverige och inte minst England, som var tvungna att ta sig till Nordamerika för att få del i Nya världens rikedomar. Både fransmännen och britererna hade prövat lyckan under 1500-talet, men genombrottet kom först 1606, när den engelske kungen Jakob I gav en samling investerare lov att etablera en engelsk koloni i Nordamerika. Virginia Company of London hade fötts.

Ingen visste vad som egentligen fanns på kontinenten, men investerarna hoppades hitta guld, silver och en sjöväg till Stilla havet.

TOBAK VAR LÖSNINGEN

Bolagets första 105 kolonistörer anlände till Virginia i maj 1607, då de grundade Jamestown. De första åren var tuffa för de många skeppslasterna briter, varav många dog, medan de förgäves försökte hitta en lukrativ syssla.

Silkesframställning, glasblåsning, timmer och produktion av beck och såpa testades. Det var dock först med kolonistören John Rolfe's ankomst till Virginia 1612 som man fick fart på affärerna. Rolfe började nämligen odla tobak, som höll på att bli högsta mode hemma i Europa.

Den engelske kungen hade varnat för rökning som en "vana motbudande för ögat, vämjelig mot näsan, skadlig för hjärnan och farlig för lungorna", när han märkte hur de engelska överklassmännen hade fått smak för dyr spansk tobak på de västindiska öarna. Ingen lyssnade dock på kungen, för Virginia hade det perfekta sommarklimatet för tobaksodling.

De nya möjligheterna fick i synnerhet unga, ogifta män från städer som London, Liverpool och Bristol att söka sig över Atlanten. På den amerikanska östkusten hägrade drömmen om en jordlott och därmed möjligheten att bli rik på tobak. Redan 1632 var konkurrensen om jord i Virginia så hård att den engelske kungen gav lov till en kolonisering av ytterligare 50000 kvadratkilometer land längs kusten längre in i Chesapeake Bay norr om Virginia. Englands andra nordamerikanska koloni, Maryland, hade uppstått.

Bara sex år senare producerade bönderna i Chesapeake Bay 1,4 miljoner ton tobak. Därmed hade de konkurrerat ut de spanska kolonierna som den ledande leverantören till Europa.

KVINNOR SÅLDES

I takt med den engelska framgången på östkusten ökade konkurrensen från andra nationer. Svenskarna i kolonin Nya Sverige vid Delawarefloden förlorade dock snabbt sitt område till holländarna som senare fick överlämna sina territorier till britterna. Det blev Frankrike, Spanien och England som kom att kämpa om Nordamerika.

Ingen frågade de infödda om lov att inta deras land. Tusentals indianer dog av sjukdomar som européerna förde med sig, medan andra kämpade emot eller försökte anpassa sig. Både fransmän och spanjorer skickade ut missionärer för att omvända indianerna till kristendomen, medan britterna ansåg att de hade en gudagiven plikt att odla upp den mark som indianerna enligt britterna inte utnyttjade fullt ut.

”Vår inblandning i deras besittningar kommer att visa sig vara för deras eget bästa och på inget sätt skada dem, såvida de som vilda bestar inte själva är skuld till det”, argumenterade kolonistören Robert Johnson år 1609. Östkustens brittiska kolonier och deras växande tobaksexport krävde arbetskraft, och tobaksodlarnas behov sammanföll med den brittiska överklassens önskan att röja upp i städerna. Där vimlade det av hemlösa barn, småkriminella, prostituerade och andra oönskade existenser. År 1618 seglade det första fartyget med fattiga barn från Londons slum till Virginia. Hälften dog inom bara ett år, men britterna fortsatte under de följande 170 åren oförtrutet att skicka även små barn, kriminella, prostituerade, kväkare, irländare, tiggare och andra oönskade från Storbritanniens storstäder till kolonierna i Nordamerika. Där såldes de i praktiken som slavar. Tanken var att de alla skulle förtjäna sin frihet genom arbetet i plantagerna, men många arbetade ihjäl sig, innan de blev fria.

SJÖMÄN LOCKADE BARN TILL SLAVERI

En av de vita slaverna var Peter Williamson, som fram till 1743 bodde hos sin fattiga moster i Aberdeen. En dag, när den 13-åriga pojken lekte med sina vänner på kajen i den skotska stadens hamn, kom två män från ett av fartygen i hamnen fram till honom. Williamson var stor för sin ålder och därmed perfekt för hårt fysiskt arbete, och männen började berätta om guld och mat i överflöd i Nordamerika. De lockade med sig pojken till fartyget The Planter (Plantageägaren), där de grep tag i honom och kastade ned honom till en grupp andra barn under däck. I sina memoarer skrev Williamson:

”Jag hade ingen aning om vad som skulle ske med mig, och tillbringade tiden i barnslig lek med de andra barnen. Vi gick aldrig upp på däck, medan fartyget låg i hamn, vilket det gjorde, tills de hade samlat ihop tillräckligt med modstulna barn för sin nedriga handel”.

I drygt en månad satt Peter Williamson fången, medan slavhandlarna samlade ihop 69 fattiga barn. För dem väntade en elva veckor lång seglats.

Föräldrar till barn som Peter Williamson fick antingen inte veta något alls eller så fick de veta att de skulle betala för den mat deras barn behövde under en eventuell fängelsevistelse. Få fattiga kunde betala det, och de hade inget annat val än att leva med vissheten om att de aldrig skulle få se sitt barn igen. I hamnen i Philadelphia fick kaptenen på The Planter tolv pund per barn. Dessa var nu tvungna att arbeta i sju år på en främmande kontinent.

Peter Williamson hade tur och såldes till en plantageägare som lät honom gå i skola. Många andra fick dock en tillvaro med piskningar, våldtäkter, hårt kroppsarbete och dåligt med mat. Det samma gällde för de många hundra tusen andra européer, som under samma period helt frivilligt sålde sin arbetskraft i flera år som

”kontraktsslavar” för en resa över Atlanten, samt för en helt ny grupp av tvångsarbetare, som sedan länge börjat strömma till de brittiska kolonierna: afrikaner. Många av dem hade blivit över i Karibiens plantager.

I början behandlades alla svarta slavar likadant som de vita kontraktsslavarna de kunde arbeta sig fria, bara de överlevde några hårda år på plantagerna. Antalet afrikaner ökade dock explosivt: redan år 1720 utgjorde de två tredjedelar av befolkningen i kolonin South Carolina. Det stora antalet svarta slavar fick i slutet av 1600-talet plantageägarna att frukta för sin säkerhet, och nya lagar gjorde svarta slavar till egendom liksom boskap. Plantageägarna kunde nu behålla slavarna på livstid och fritt piska dem.

I praktiken blev det tillåtet att våldta en afrikansk slav, men inte att gifta sig med henne.

FRANKRIKE MISTE NÄSTAN ALLT

Medan briter importerade slavar och odlade tobak på östkusten, sökte franska lycksökare från Québec sig ned längs Saint Lawrencefloden och västerut på jakt efter bäverpäls och andra rikedomar. Spanska koloniserare reste samtidigt mot Stilla Havskusten och nuvarande Kalifornien. Det var upplagt för bråk mellan stormakterna, som gång på gång hamnade i konflikt med varandra och kontinentens infödda. Frankrike och England stred närmast oavbrutet mellan 1701 och 1763. Fransmännen allierade sig med flera indianstammar, men förlorade till slut och var tvungna att ge upp både Kanada och allt land öster om Mississippifloden till briter.

Segern i Nordamerika - och alla de andra kolonikrig som Storbritannien var involverat i blev dock dyr för det unga imperiet. Enbart erövringen av Kanada kostade fyra

miljoner pund, tio gånger så mycket som fransmännen hade spenderat på att försvara sig. Britternas statsskuld hade fördubblats, och parlamentet i London reagerade med att kräva mer i skatt från sina många kolonier.

SKATTER UTLÖSTE UPPROR

Skatterna gjorde många invånare i brittiska Amerika rasande: de ville inte beskattas utan att vara representerade i parlamentet i London. Att de under lång tid beskyddats av brittiska soldater för en bråkdel av vad medborgare på Brittiska öarna var tvungna att betala i skatt brydde de sig inte om. Amerikanerna var oroliga att britterna tänkte sätta in en ny brittisk elit som makthavare i kolonierna.

Oron pyrde i de nu totalt tretton brittiska kolonierna på Nordamerikas östkust, där kriget mot fransmännen hade stärkt sammanhållningen och självkänslan. Parlamentet i London gav dock inte upp. År 1764 införde man "The Sugar Act", som beskattade koloniernas inköp av socker, vin, kaffe och andra nödvändiga varor. Året därpå kom "stämpellagen", som bland annat beskattade tidningar, juridiska dokument, tullpapper och spelkort.

De argaste kolonistörerna bildade i protest våldsamma, revolutionära grupper och attackerade den brittiska regeringens representanter och skatteindrivare. Parlamentet drog tillbaka stämpellagen, men de övriga skatterna kvarstod. Kolonistörerna hade redan bildat antiimportgrupper, som de följande åren gjorde stor skada på brittiska handelsmäns affärer genom att bojkotta deras varor och köpa smuggelgoods i stället.

HAMNEN FYLLDES MED TE